

Fa 40 anys d'Alternativa Verda, el primer Moviment Ecologista de Catalunya. Records personals

written by Pep Puig i Boix | 13 de novembre de 2023

Aquesta tardor de 2023 ha fet 40 anys que va néixer **Alternativa Verda (Moviment Ecologista de Catalunya)**, la primera organització política verda d'obediència estrictament catalana. Va néixer després de llargs debats en el si del moviment ecologista català sobre la conveniència o no de disposar d'una branca política de l'ecologisme a Catalunya.

Rememorant aquells temps, he volgut recordar tot aquest llarg camí, que es va iniciar la tardor d'ara fa 40 anys, recopilant tot el que vaig viure, totes les vivències personals experimentades des d'aleshores. I també he aplegat les revistes que es publicaren, cartells i altres documents d'interès.

La meva implicació en l'ecologisme havia madurat i reforçat després d'haver militat en grups radicals a la Universitat (a finals dels anys 60). A començaments dels anys 70 em vaig implicar en l'associació de veïns del barri on vivíem a Barcelona i vaig poder constatar de primera mà els desastres ecològics que el productivisme industrialista generava en entorns urbans i periurbans. A començament de l'any 1979, vaig participar, per primera vegada, en una assemblea de grups ecologistes a la Cooperativa La Lleialtat del barri de Gràcia i ja entrat l'any 1979 i essent president de l'associació de veïns del barri, les persones de la junta vàrem decidir dedicar unes jornades d'informació i debat sobre l'energia nuclear i fins i tot es va publicar un número (el 24, gener, febrer, març) de la revista *Sagrera* de l'associació de veïns,

dedicat quasi monogràficament a la problemàtica ecològica, que jo mateix vaig coordinar i escriure'n la introducció. També em vaig implicar en l'organització, per primera vegada a Catalunya, del Dia del Sol (juny 1979) per conscienciar la població de la necessitat de desenvolupar les energies renovables. Tot això després d'haver conegut el **Manifest Salvem Catalunya per a la Democràcia** redactat per la Comissió d'Investigació del Col·legi de Doctors i Llicenciats, que havia estat presentat a l'Assemblea de Catalunya i aprovat per consens i que havia donat lloc a l'exposició que, sota el mateix títol, es va fer al febrer de 1977 al Palau d'Esports de Barcelona, on l'associació de veïns del barri hi va ser present. Fins i tot, una delegació de l'associació de veïns va participar en l'assemblea constituent de la **Federación del Movimiento Ecologista Espanyol** que hi va haver a Cercedilla (octubre 1977), on els grups catalans ja manifestaven reticències a fer una organització d'àmbit estatal.

Participant en moltes reunions de la sempre precària coordinació dels grups ecologistes catalans, vaig començar a adonar-me que era necessària una organització política verda a Catalunya, de la mateixa forma que començaven a haver-n'hi a diferents països. Per això em vaig implicar primer en el **Moviment Ecologista Català-MEC** i després en el procés de fer néixer la primera organització de l'ecologia política a Catalunya, que vàrem batejar amb el nom d'Alternativa Verda (Moviment Ecologista de Catalunya).

Va ser a la tardor de 1983, quan el món de l'ecologisme a Catalunya es plantejava si fer o no fer una organització política verda d'obediència estrictament catalana, tot i que aquest debat sortia en cada assemblea de coordinació ecologista que se celebrava.

Era justament quan els cercles de l'ecologia política bullien a diverses parts del món. Des del Regne Unit fins a Austràlia, passant pels EUA, i també a diversos països europeus. Feia tan sols 11 anys que els editors de la revista **The Ecologist**

(liderats per Edward Goldsmith) havien fundat el **People's Party** (que més endavant s'anomenaria **Ecology Party** i posteriorment **UK Green Party**), inspirats pel famós **Blueprint for Survival (Manifest per a la supervivència)**, publicat a la revista **The Ecologist** (gener 1972). Una mica abans, a Nova Zelanda s'havia fundat el primer partit verd del món, el **Values Party**. No seria fins a 7 anys després (1979) que una colla d'activistes estudiantils dels anys 60, activistes antinuclears dels anys 70 i dissidents del partit socialdemòcrata SP, fundarien a Alemanya el partit ecopacifista **Die Grünen**. Dos anys després (1981) els partits ecologistes **Agalev** (Flandes) i **Ecolo** (Valònia) arribaven al Parlament belga.

En el debat sobre si l'ecologisme havia de tenir una vessant estrictament política, a Catalunya, va tenir sempre un component nacionalista, atès que arreu del món s'anaven creant partits verds estatals de forma majoritària, tot i que a Bèlgica, de bon començament, ja hi havia un partit verd per cada una de les nacions que conformen la federació belga. Al Regne Unit, ja l'**Ecology Party** tenia una branca escocesa, i no va ser fins a l'any 1990 que el UK Green Party es va dividir en dos: els **Scottish Greens** i el **Green Party of England and Wales**.

El debat es va produir dins del **Moviment Ecologista Català (MEC)** a la tardor de 1983 després d'haver constituït el MEC i haver-lo inscrit com associació a la tardor de 1982. I les dues assemblees del MEC, reunides a La Bisbal d'Empordà feren el pas definitiu: a l'assemblea del MEC del 8-9/10/1983 es va decidir crear una organització política estrictament catalana i a l'assemblea del 12-13/11/1983 es va acordar que el nom seria **Alternativa Verda (Moviment Ecologista de Catalunya)**, les sigles AV(MEC) i el símbol d'un arbre mediterrani amb les arrels dins d'un doble cercle contenint el nom.

I en fundar-se AV(MEC) l'any 1983, vaig iniciar la meua militància en l'ecologia política, cosa que no he abandonat

mai més, fins i tot, en els darrers anys quan l'organització formal de l'ecologisme polític a Catalunya s'ha fet irrellevant i pràcticament ha desaparegut.

I al llarg de tot aquest trajecte de 40 anys he tingut l'oportunitat de viure experiències extraordinàries. Una de les quals va ser el fet de portar la direcció de l'única central tèrmica de carbó en funcionament a Catalunya, propietat de la totpoderosa FECSA, davant dels tribunals i assolir que els condemnessin per delictes ecològics (per primera vegada a l'Estat espanyol), tot veient de passada, com el **Defensor del Pueblo** de l'Estat espanyol (Don Joaquin Ruiz Giménez) reconeixia el **Dret a la Informació Ambiental de totes les persones físiques i jurídiques**, davant la queixa formulada per Alternativa Verda (MEC) quan li va ser negat, per part del Departament d'Indústria i Energia de la Generalitat, el dret d'accés als dades d'emissions de la Central Tèrmica de Cercs. I constatant com la proposta de regeneració ecològica de la comarca mineral del Berguedà, feta per AV(MEC), era silenciada pels mitjans i menystinguda per part de totes les forces polítiques presents al Parlament de Catalunya, a qui se'ls havia enviat i rebut una notificació via notarial.

Una altra experiència ha estat haver pogut copsar el tarannà d'un bon gruix de l'ecologia política espanyola, que mai va ser capaç (o no va voler?) d'entendre el concepte «confederal», i per això, des de Catalunya, sempre hi vam tenir topades, cada vegada que s'intentava fer quelcom plegats, començant per quan vam organitzar a Cardedeu el Congrés per a la creació d'una organització política verda dels pobles de l'Estat espanyol, passant per quan **Los Verdes** van obrir una delegació regional a Catalunya per fer mal a AV(MEC) i constatant personalment com una fantasmagòrica organització, dita **Los Verdes Ecologistas**, a Catalunya, era ajudada pel PSC, fins a arribar al Congrés d'unificació de les organitzacions verdes existents a Catalunya.

Un altre record que val la pena d'esmentar i que va ser una

experiència ben allisonadora va ser veure com primer la coordinador dels verds europeus, i després l'organització política dels verds europeus, negaven una i altra vegada l'entrada d'AV(MEC), per ser una organització que no era d'àmbit estatal. I constatar com els Verds Europeus abandonaven la idea de l'Europa dels Pobles, que havia estat el programa de les primeres eleccions europees. Però va ser un goig poder viure personalment el fet que una delegació d'Alternativa Verda participants en la Primera Cimera Verda Planetària (Rio de Janeiro, 29-30 de maig de 1999) era reconeguda, per primera i única vegada com una delegació oficial d'una nació sense estat. Poder participar a la Cimera de la Terra o Conferència de les Nacions Unides sobre Medi Ambient i Desenvolupament i al Fòrum Global-92 (Rio de Janeiro, 1-15 de juny de 1992), prendre part activa en el Fòrum Internacional d'ONG i actuar com a negociador en el Tractat sobre Energia em va permetre aprendre molt d'experiències avançades en altres parts del món. Per altra part, va ser molt poc encoratjador veure com els Verds Europeus acceptaven posteriorment en el seu si una organització que havia practicat, i continua practicant, el travestisme polític (aleshores usurpant la lletra «V» del logo IC-EV, havent fet desaparèixer el guió i la lletra «E»), tot per fer veure el que no era, ni mai havia estat, ni seria, simplement per interessos electoralistes.

La preocupació per l'ecologia urbana em va portar a contactar amb diversos grups que eren pioners en la re-conceptualització dels municipis com sistemes urbans inserits en el si de sistemes ecològics amb els quals han de conviure i els quals han de respectar. Per això vaig entrar en contacte amb la **Planet Drum Foundation**, fundada per Peter Berg a San Francisco (Califòrnia), que em va obrir la porta al naixent moviment bioregional, cosa que em va permetre participar en diversos congressos bioregionals a Nord-amèrica (coneguts inicialment com NABC i posteriorment com TIBC), on vaig conèixer persones increïbles que lideraven iniciatives pioneres de restauració

ecològica i amb moltes de les quals hem forjat una amistat indestructible.

Així vaig poder participar en el **III North American Bioregional Congress – NABC III** que es va reunir a la North Vancouver Outdoor School, a la riba del riu Cheakamus (Bioregió de l'Ish River, Cascadia) del 21 al 26 d'agost de 1988. Allí, a més de tenir ocasió de participar en els debats del Congrés, vaig poder presentar Catalunya, la seva història social i natural i la visió que la nostra organització tenia enfront de les agressions industrialistes sobre la nostra terra, i la posició d'AV(MEC) davant les formes d'organització estatals que els Verds a Europa estaven adoptant. També vaig participar en uns quants congressos bioregionals més. El **IV North American Bioregional Congress – NABC IV**, que del 19 al 26 d'agost de 1990 es va reunir al llac Cobosseecontee (Bioregió del Golf de Maine), on s'acordà per consens impulsar el projecte anomenat «La Reunió» al llarg de l'any 1992, un projecte per la Pau, la Terra i la Vida, i on s'acordà canviar la denominació del Congrés per la de **Turtle Island Bioregional Congress–TIBC**.

I el **V Turtle Island Bioregional Congress – TIBC** (abans **V North American Bioregional Congress – NABC V**), que es va reunir del 17 al 24 de maig de 1992 a la North Fork of Guadalupe River (Bioregió de Hill Country, Edwards Plateau, Texas). El darrer al qual vaig participar va ser un de ben especial: el **VII Turtle Island Bioregional Gathering – TIBG – VII** que es va celebrar conjuntament amb el **VI Consejo de Visiones Guardianas de la Tierra** (aquests aplecs varen néixer a Mèxic, impulsats per bioregionalistes locals que participaven en les trobades continentals), el que va representar el naixement del **First Bioregional Gathering of «The Americas»** – **Primer Consejo Bioregional de «Las Américas»**. Es va reunir a Meztitla, en el municipi lliure, constitucional i popular de Tepoztlán, estat de Morelos, Mèxic (17-24 novembre de 1996).

Finalment, vull dir que haver pogut viure l'experiència de ser elegit a l'Ajuntament de Barcelona (1995), en una llista que era una coalició política entre dues organitzacions polítiques de tradicions ben diferents (IC-EV), i haver pogut formar part del govern de coalició de la ciutat (1995-1999, format per PSC, ERC i IC-EV), essent el regidor que trencava l'empat entre el govern i l'oposició, em va permetre viure de ple, des de dins, la política institucional d'àmbit municipal. I com que els continguts del discurs de l'ecologia política eren ben desconeguts per les altres forces polítiques del consistori vaig poder tirar endavant tot un seguit d'iniciatives molt pioneres, aleshores, que paradoxalment foren totes aprovades unànimement pel plenari de l'Ajuntament i dutes a terme.

I per acabar aquesta introducció, voldria agrair a totes les persones amb les quals he interactuat al llarg d'aquest camí de l'ecologia política catalana, l'oportunitat que m'han donat de compartir tant coses positives com negatives, i que m'han ajudat a formar-me i créixer personalment.

Pep Puig i Boix

Octubre 2023

Nota: L'autor ha fet un recull amb els estatuts i la feina feta per Alternativa Verda -Moviment Ecologista de Catalunya en els seus inicis, en format e-book, es pot descarregar [en aquí](#). (La descàrrega pot trigar una estona).